

6: לח ע"ב "אין נותנין" – לט ע"ב "תברינהו אנשי טבריא לסילוניהו":

משנה

1. משנה שבת כב, ב
כל שבא בחמין מערב שבת, שורין אותו בחמין בשבת, וכל שלא בא בחמין מערב שבת, מדיחין אותו בחמין בשבת, חוץ מן המליח הישן וקוליים האספנין, שהדחתן זו היא גמר מלאכתן.

2. משנה שבת ג, ג-ד

3. רש"י לח ע"ב ד"ה ולא יפקיענה

4. חידושי הריטב"א מסכת שבת דף לח עמוד ב
ויפקיענה. יש שפירשו יכסנה

בבלי

5. בבלי לח ע"ב "אין נותנין" – לט ע"ב "תברינהו אנשי טבריא לסילוניהו":

6. חידושי הרמב"ן מסכת שבת דף לט עמוד א
הא דאמר רבה גזירה שמא יטמין ברמץ לטעמא דידיה. [...] ובדין הוא דאפי' מבע"י ליתסר להטמין בו משום האי גזירה, תדע דהא קאמר בטעמא דמתני' דאנשי טבריא משום דדמיא להטמנה איתסר, והתם מבע"י הוה כדאמר רב חסדא בסמוך, ולטעמיה דרב יוסף דאמר שמא יזיז עפר ממקומו אינו אסור אלא בשבת גופה, והיינו טעמא דלא מיתסר מבע"י לרבה משום דחול ואבק דרכים שהוחם בערב שבת מן החמה, בלילי שבת הוא מצטנן לגמרי וסוף סוף הו"ל בשבת דבר שאינו מוסיף, וא"ת והא חול בעצמו דבר המוסיף הבל הוא כדתנן לקמן ולא בחול, ההיא הא אתמר עלה בפ' לא יחפור (י"ט א') חול דחמימי מחמם דקרורי מקרר, הלכך מטמינין בו ביצה וכיוצא בו דמתקרר והולך הוא ואינו מתחמם, אבל בשאר דברים המוסיפין לגמרי אין טומנין בהן אפי' צונן גמור מדרב חסדא בסמוך.

7. ירושלמי שבת ג, ג

מתני'. "אין נותנין ביצה בצד המיחם" כול'. תמן תנינן. "תפוח שריסקו ונתנו לתוך העיסה וחימיצה הרי זו אסורה" <משנה. תרומות י, ב>. תני. ר' יוסי מתיר. ר' אחא ר' אבהו בשם ר' יוסי בר חנינה. מה פליגין. במחמץ במימו. אבל המחמץ בגופו דברי הכל מותר. ר' יוסי כדעתיה. כמה דו אמר תמן. אין חימוצו ברור. כן הוא אמ' הכא. אין תבשילו תבשיל ברור.

תנא. אמ' ר' יוחנן בר מרייא. בשלא העביר ידו ממנו. אבל העביר אסור.

פגה שטמנה בתבן וחררה שטמנה בגחלים. אם היו מקצתן מגולין ניטלין בשבת. ואם לאו אין ניטלין. ר' לעזר בן תדאי או'. בין כך ובין כך תוחב בשפוד ובסכין ונוטל. אתייה דר' לעזר בר תדאי כר' שמעון. דתני. לא יגרר אדם את המיטה ואת הכסא ואת הספסל ואת הקתידרה מפני שהוא עושה חריץ. ור' שמעון מתיר. ר' בא בשם ר' חונא ר' חגי בשם ר' זעירה ר' יוסה בשם ר' אילא. מודין חכמ' לר' שמעון בכסא שרגליו משוקעות בטיט שמותר לטלטלו. כמא דאת אמר. מותר לטלטלו. ודכוותה. מותר להחזירו. אמ' ר' יוסי. אף אנן תנינן. "ניטלין בשבת" <משנה. כלאים א, ט>. אמ' ר' יוסה ביר' בון. דר' שמעון היא. אמ' ר' יוסי. מתנית' אמרה כן. "כל הכלים אינן נגררין חוץ מן העגלה מפני שהיא כובשת" <משנה. ביצה ב, י>.

והא תנינן. שביעית. אית לך מימר. שביעית כר' שמעון. דפתר לה שביעית כר' שמעון. דר' שמעון מתיר בספיח שביעית. ואת אמר הכין. אע"ג דר' שמעון מתיר בספיח שביעית אית ליה משום שביעית ומשום קדושת שביעית. ותנינן על דר' שמעון. טהרו מלטמא אינו חושש לא משום שביעית ולא משום קדושת שביעית.

תמן אמרין. חמה מותרת. תולדת חמה אסורה. רבנן דהכא אמרין. בין חמה בין תולדת חמה מותרת. מתנית' פליגא על רבנן דהכא. "לא יטמנינה בחול ובאבק דרכים בשביל שתצלה". שנייא היא. שהוא עושה חריץ. אילו אמ'. בקמח. יאות.

מתנית' פליגא על רבנן דתמן. דתני. רבן שמעון בן גמליאל או'. מגלגלין בצים על גב גג שלסיד רותח ואין מגלגלין בצים על גבי עפר רותח. מה עבדין לה רבנן דתמן. פתרין לה. חלוקין על רבן שמעון בן גמליאל. על דעתין דרבנן דתמן. !מעשה! שעשו אנשי טיבריא. ועל דעתין דרבנן דהכא. סלקת מתנית'. {כ} מעשה שעשו אנשי טיבריא.

8. שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ג סימן נב

הנה בדבר בשול בחמה דליכא איסור בשבת שפרש"י בשבת דף ל"ט וכן הר"ן מטעם דאין דרך בשול בכך, הוא פשוט משום דנהי שהבשול שהיה במשכן היה באש מ"מ היה שייך למילף גם בשול ע"י חמה להיות תולדה, דהא מכל האבות מלאכות שהיו במשכן הרי למדין לחייב גם כל הדומה להאבות באותו החיוב ממש ונקראו תולדות, שלכן הוצרך רש"י לפרש שאין למדין בשול ע"י חמה מבשול ע"י האש שהיה במשכן משום שאין דרך בשול בכך. [...]. אלא כוונתם דאף דאין להחשיב דלאו דרך מלאכה הוא לבשל בחמה דאם אין לו עצים והוא דבר המתבשל בחמה יבשלו בחמה, אבל כיון שעכ"פ אין מבשלין בחמה אלא כשאין לו עצים אין למילף אותו מבשול על ידי האור שהיתה במשכן להחשיבו תולדה מאחר שאינו דומה להבשול שהיה במשכן.

[...] ואולי יש לומר בטעם אחר דתולדות החמה וגם תולדות האור אין הדרך כל כך לבשל בהם, שלכן אין למילף אותם שיהיו תולדה מצד חמום של עצמם אף לא לתולדות האור, אך שמ"מ חייב גם על הבשול דע"י תולדות האור מצד שנחשב זה כבשול מצד האש עצמו שהרי החמימות שבהמים והסודר הרי הוא מהאש וממילא הוא בכלל בשול האש עצמו שהרי חמום האש הוא המבשל [...].

וא"כ בהמייקר - וייו אווען /תנור מיקרוגל/ שטוב לבשל בו כמו באש ממש ואלו שיש להם תנור כזה משתמשים בו יותר מבשול דבאש ומה שלא נתפשטו תנורים אלו עדיין הוא משום דלא מצוי עדיין הרבה תנורים וכשיהיו מצויין ודאי ישתמשו בהם כו"ע דהא הוא יותר טוב, ודאי יש למילף מבשול דאור דהיה במשכן בחשיבות תולדה שהוא לכל הדינים כהאב דבשול ע"י האור לאיסור ולחיוב סקילה וחטאת, לא רק לרש"י והר"ן אלא אף לקרית ספר דהרי לא פליגי כלל לפ"מ שבארתי.

